

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. III. An Regulares exempti subjiciantur legi jurisdictionis Ordinariorum
quoad punitionem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

latere in sua commissione, eo casu possit omnia, quæ Legatus de latere, ut dicemus alibi.

1290. Not. 2. Legatos Papæ, esse *Judices Ordinarios* in provincia suæ legationis; & jurisdictionem eorum esse ordinariam, ut dicitur c. 2. de offic. Legati in 6. junct gloss. *ibid.* (cùm eorum jurisdicção sit potestas publica, quæ alicui ex proprio munere, vel officio competit; hoc enim sonat jurisdicção *ordinaria*, ut notat Pereyra in *Elucidario* n. 1185.) *sed extraordinariè competentem*; cùm non sit à jure deputatus certus locus pro Legato, ut observat Panormit. c. 1. de offic. Legati, n. 3. his positis:

1291. Ad quæstionem factam respondet Henriquez l. 7. de indulg. c. 25. n. 3. Regulares exemptos à jurisdictione Ordinarij, etiam exemptos esse à jurisdictione Nuntij Apostolici: alij volunt, eos nullatenus exemptos à jurisdictione Legati Papæ; sic Romanus, & alij apud Sanchez l. 6. consil. c. 9. D. 1. n. 17. alij docent exemptos à jurisdictione *omnium* Legatorum, etiam de latere; sic Tabiena V. *Exemptus*, & Rosella apud eandem n. 6. Ancharanus c. 2. de V. S. in 6. not. 3. Horum sententia suadetur ex eo, saltem quoad illos, quibus exemptio data est à jurisdictione *omnium*, vel *quorumcunque Ordinariorum*, aut sub verbis: *omniò exempti*. Si enim sunt exempti à jurisdictione *quorumcunque* Ordinariorum, eo ipso etiam exempti sunt à jurisdictione *omnium* Legatorum, etiam de latere; nam & hi sunt *Ordinarij*, ut dictum est n. 1290. & si illis subessent, exempti non forent *omniò*; qualiter id habet Societas nostra.

1292. Sanchez tamen cit. n. 19. censet, non obstante privilegio exemptionis etiam sub illis terminis dato, Regulares esse quidem exemptos à jurisdictione Legatorum, qui sunt *nati tantum*, vel *missi*; non tamen ab horum, qui sunt *de latere*, cujus resolutio sumitur, 1. ex c. *Si Abbatem*, de elect. in 6. ubi dicitur: *quod, si Abbas, Pape immediate subjectus, eligatur in Episcopum, nemo possit ei dare licentiam, deserendi monasterium, nisi Papa, vel Legatus de latere, ratione statim annexa, quia hic potest prædictas exemptorum electiones confirmare.* 2. ex c. 1. de V. S. in 6. ubi dicitur, quòd, quando Papa recipit aliquos in proprios filios,

non videatur per hoc concedere exemptionem; sed, quòd non possint ab alio, quàm à se, & à Legato de latere excommunicari; quo, ut ait Sanchez cit. Papa in privilegijs exemptionis ab Ordinarijs, videtur purificare sibi Legatum de latere, ut scilicet in illis non excludatur jurisdicção ejus, nec sua.

Hæc sententia P. Sanchez est valdè probabilis ex cit. c. *Si Abbatem*, ubi etiam additur, *hujusmodi Legatum majus omnibus, post Romanam Pontificem, in Provincia sibi decreta, imperium habere, & Archiepiscoporum, Episcoporum, & exemptorum electiones posse ex officio confirmare; secus Legatos alios sine speciali commissione: licet contrarij dicant, textum procedere solum de casu expresso.*

§. III.

An Regulares exempti subjiciantur legi jurisdictionis Ordinariorum quoad punitionem?

1294. Quæstio procedit pro casu, quo tales delinquant in loco non exempto. pro quo videtur indefinitè affirmandum. 1. ex *Trid. sess. 6. de reform. c. 3.* ubi dicitur, nullum Regularem, extra monasterium degentem, etiam sui Ordinis privilegij prætextu, tutum censerì, quò minus, si deliquerit, ab Ordinario loci, *tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato, secundum canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat.* 2. ex c. *Volentes*, de privileg. in 6. ubi habetur: *exemptos, ratione delicti, contractus, aut rei, si hæc sint in ita, vel sita in loco non exempto, conveniendos coram Ordinario; quod c. in Trident. sess. 7. de reform. c. 14. non modò confirmatur, & innovatur, sed etiam extenditur, ut procedat etiam in civilibus causis mercedum, & miserabilium personarum.* 3. ex eod. *Trid. sess. 25. de Regularib. c. 14.* ubi dicitur, quòd *Regularis exemptus, delinquens extra claustrum, si à Superiore, instante Episcopo, non puniatur, possit ab Episcopo puniri.* Loquitur autem de delicto ita notorio, ut populo scandalo sit.

Nec juvat, si cum Cajetano, Navarro, D. Antonino, Sylvestro, & alijs apud Sanchez relatis, l. 6. consil. moral. c. 9. D. 1.

n. 24. dicas, dicto c. *Volentes*, per privilegia Mendicantium derogatum esse; nam ut rectè notat cit. Sanchez, huic responsioni clarè obstat Tridentinum relatum *num. preced.* innovans dictum c. & in fine addens: *privilegiis, & exemptionibus, adversus præmissa, non valituris.* Neque dici potest cum Henriquez l. 7. de indulgent. c. 25. n. 5. lit. O. quòd derogato c. *Volentes*, censeatur etiam derogatum illud decretum Trid. *sess. 7. c. 14.* de quo suprà. Nam hoc dici non potest, nisi concedatur derogatio c. *Volentes*, concessa post Tridentinum; hoc autem dici non potest; quia illa est multò antiquior isto. 2. Tridentinum expressè illud innovat; & post hanc innovationem nihil invenitur, quo ea derogetur, his non obstantibus:

1296. Resp. per cit. c. *Volentes* (quod concedo manere in suo robore) nihil concludi contra Regulares *exemptos exemptione personali quoad in ipso contenta*; ita Sanchez cit. n. 25. & alij, de quibus infrà. Probatur; quia in cit. c. *Volentes*, §. 6. *in eos autem*, expressè dicitur, quòd in eos (qui, *ne interdici, suspendi, vel excommunicari à quoquam valeant, privilegio Sedis Apostolicae habent*) Ordinarij (de quibus ibi) *jurisdictionem suam, quantum ad ista, ubicunque illi fuerint, penitus exercere non possint*; cum ergo quoad ea, in quibus privilegium habent *exempti*, contra personas *exemptas personaliter*, ubicunque delinquant, Ordinarij jurisdictionem suam exercere non possint; necessariò prior pars dicti capituli, *exemptos subjiciens Ordinariis* quoad visitationem, correctionem, vel punitionem, &c. si contrahant, vel delinquant extra locum exemptum, *intelligi debet de exemptis exemptione solum locali.* Et ita tenet expressè Covarruvias *quest. practic. c. 11. n. 5.* quem citat, & sequitur Barbosa in cit. c. *Volentes*, n. 3. quod maxime verum vult, ubi *exemptio* ita ampla, & absoluta est, ut *in omnibus*, & per omnia concessa dicatur non obstante quocunque Ordinariorum præjudicio, ita, ut nulla detur conjectura, quæ restrictionem aliquam concludat.

1297. Confirmari potest ex ijs, quæ habentur cit. §. *In eos autem*, ubi dicitur, *Ordinariorum jurisdictionem* quoad illos cessare in ordine ad censuras, quando monasterium privilegiatum est, ut ejus Mona-

chi censuris à quocunque affici non possint, nisi illi Monachi mitterentur ad Prioratus subditos Ordinarijs; quia tunc etiam, licet utrobique sint Monachi, Ordinarij etiam quoad prædicta (nimirum censuras) eos judicant, quamdiu ibi manent. Uti manifestum est, dictum capitulum, subjiciens exemptos Ordinarijs, quoad contractus, delicta, vel res in loco non exempto; loqui de casu, quo gaudent exemptione tantum *locali.*

Deinde, quando privilegium exemptionis ab Ordinario non definitur *loco*, sed *inhæret personæ*, non debet exemptio restringi solum *ad locum*; sed ubi privilegium est *personale*, non definitur *loco*, sed *inhæret personæ*; ergo non debet exemptio talis personæ restringi solum *ad locum*, sed vim suam habet ubique; ergo etiam si contrahat, vel delinquat in loco non exempto; at tale privilegium personale habent Mendicantes, ut notat Sanchez cit. *num. 25.* ergo. Major probatur. Nam in c. *capella, de privileg.* ubi, cum Capellani capellæ, quæ habebat privilegium, ut ejus Capellani non possent excommunicari, prætendissent etiam in alijs, non concernentibus dictam Capellam, exemptionem ab Ordinario, respondit Papa: *servandum esse privilegium, in quantum exempti sunt ratione capellæ, seu ratione illius loci; non tamen in alijs*; ergo quando quis non *ratione loci*, sed simpliciter, & *ratione sui* est exemptus, exemptio non debet restringi ad solum locum.

Ex dictis collig. 1. Regulares Ordinum Mendicantium eximi ab omni specie jurisdictionis, & causarum, & jurium, tam in rebus, aut personis; quam in causa mixta, ex re, & persona; adeoque ab omni jurisdictione Ordinariorum, mediata, aut immediata; principali vel accessoria; quia gaudent exemptione universali; ut constat ex *num. priori*; ita Sanchez cit. n. 22. & apud eum Henriquez cit. c. 25. n. 4.

Collig. 2. Regulares Ordinum Mendicantium, quoad contractus initos, delicta commissa, vel res sitas in loco non exempto, non subjici locorum Ordinarijs, quæ talibus, quoad jurisdictionem, & forum. Nam, ut constabit ex sequentibus, rationes in contrarium loquuntur solum de exemptis *localiter*, seu *ratione loci*. V. n. 1297.

Collig.

1301. Collig. 3. esto Prælati Regularis sit negligens in correctione personarum exemptarum; non propterea devolvi potestatem corrigendi ad Ordinarium, seu Episcopum loci. Nam Episcopus in exemptos *personaliter* nullam habet jurisdictionem ordinariam; hoc enim importat exemptio; de jurisdictione autem delegata dicemus in sequentibus. Et ideo potestas corrigendi eo casu devolvitur ad Superiorem Regularem, cui subest Prælati Regularis negligens; sic gloss. in c. *gravi, de officio Ordin. V. corrigere*; Decius in c. *Ad hac, de privilegiis*, n. 8. & alij.

1302. Collig. 4. processum Episcopi contra Regulares, *personaliter* exemptos, sive intra, sive extra judicium, sive contra personas, sive contra res earum, ipsamque sententiam, & inde secuta (qualiscunque sit causa, civilis, criminalis, vel spiritualis) ipso jure esse nulla. Nam ab eo gesta censentur gesta, tanquam à privata persona; cum nullam prorsus habeat jurisdictionem in illos; sic Henriquez *cit. c. 25. n. 5.* quem citat, & sequitur Sanchez *num. 27.*

1303. Collig. 5. censuras contra *personaliter* exemptos ab Episcopo, etiam ignorante privilegium exemptionis *personalis* latas ipso jure, nullas esse. Ratio est; nam avocatio causæ cum decreto irritanti facit, ut acta à Judice prohibito, quantumvis ignorante, sint ipso jure nulla; cum sic pro tali causa destituatur omni potestate, & jurisdictione; id, quod multis probat Covarruvias *qq. practic. c. 9. n. 7.* sed privilegium exemptionis ab Ordinario, ne in taliter exemptos censuram ferre possit, est avocatio causæ; ergo quando simul affert clausulam irritantem, ipso jure nullæ sunt ejusmodi censuræ in *personaliter* exemptos ab Episcopo, etiam ignorante privilegium exemptionis latæ, quando privilegium habet talem clausulam irritantem.

1304. Talem porro clausulam habet privilegium nostræ Societatis, concessum à Paulo III. anno 1549. ibi: *nec ullis Prælati contra aliquem de Societate, vel contra alios, eorum causâ, aliquam excommunicationis, suspensionis, vel interdicti sententiâ ferre liceat; & si tulerint, eo ipso irrita, & nullius roboris sit.* Idem habet Compendium Minorum, V. *Exemptio n. 23.* Et in tali casu, censuram ab Episcopo latam in neutro foro servandam esse, docet expressè

Sanchez *cit. n. 28.* quia ubi sententia est nulla defectu jurisdictionis in ferente censuram, in neutro foro servanda est censura. Sic enim idem est, ac si ferretur à privato; at in præsentis casu est nulla defectu jurisdictionis in ferente censuram, ut liquet ex *num. preced.* ergo. Et hæc de potestate Ordinariorum, quæ talium, respectu exemptorum in his, in quibus exempti sunt. Cæterum, si Ordinarij locorum considerentur, in quantum illorum jurisdictioni, non ut Ordinariis, sed ut delegatis Apostolica Sedis Tridentinum subjicit exemptos, dicemus suo loco.

Præterea not. 1. Regulares solum *localiter* exemptos à jurisdictione Ordinariorum, in his, in quibus exempti sunt, vi Tridentini non subjici jurisdictioni Ordinariorum localium, *etiam ut delegatis Papæ, dum sunt in loco illo exempto*, quantum est vi c. *Volentes*, de quo supra, ut constabit ex *n. seq.* secus est, dum sunt extra locum exemptum, sed juxta *n. 1296.* Not. 2. Regulares exemptos *personaliter*, vi c. *Volentes*, non subjici jurisdictioni Ordinariorum localium, *etiam ut Delegatis Papæ*, quoad contractus initos, delicta commissa, vel res sitas in loco non exempto; patet ex *n. 1298.* Dixi vi c. *Volentes*. Nam, an non saltem *vi Tridentini sess. 7. c. 14.* de quo supra *n. 1294.* dubitari potest?

1305. Not. 3. etiam in hoc negativè, in quantum Concilium citatò loco innovat dictam constitutionem capituli *Volentes*. Sic enim quoad contenta in illo plus non petit, quam ipsum constituat; at ipsum in prædictis per contenta in illo nihil constituit quoad exemptos *personaliter*, ut probatum est à *n. 1296.*; ergo nec vi Tridentini locorum Ordinarij, quoad contenta in c. *Volentes*, ut *Delegati Papæ* plus possunt, quam in eo contineatur; at ibi nihil continetur quoad exemptos *personaliter*, ut dictum est; ergo; ita Sanchez *cit. l. 6. c. 9. D. 1. n. 25.* Ex quo patet responsio ad contrarium fundamentum in *n. 1294.* Nam ad illud decretum, quod retulimus *num. cit.* & cum Sanchez *cit.* quando jubet observari *cit. c. Volentes*, plus non velle, quam Regulares solum *localiter* exemptos, quando delinquant in loco non exempto, posse puniri à loci Ordinario; non autem exemptos *personaliter*. Et quoniam Concilium, innovans c. *Volentes* quoad in illo contenta, illud extendit ad civiles

civiles causas mercedum, & miserabilium personarum; in his quoque non aliter gravare videtur exemptos, quàm in illis, quæ continentur in c. *Volentes*; sed quoad contenta in c. *Volentes* non gravantur nisi exempti solum *localiter*, non autem *personaliter*, ut constat à n. 1296. ergo nec in dicta extensione; sic expressè docet Barbosa in cit. c. 14. sess. 7. n. 9. citans pro se Aldrete pro omnimoda Regularium exemptione p. 1. c. 8. n. 17. & complures alios.

1307. Nec obstat decretum Tridentini sess. 6. c. 3. de quo n. 1294. exemptos, qui (cùm degunt *extra claustrum*) delinquant, non obstantibus privilegijs sui Ordinis, subjiciens punitioni, & correctioni Ordinarium localium; nam hoc non ita indefinitè procedit, ut vult prima ratio in n. cit. Primò enim non intelligitur, si delinquant *extra claustrum, ibi degentes de licentia sui Prælati*. Nam Monachus dicitur habitare *intra Monasterium, quando ex licentia sui Prælati degit extra monasterium*, ut docet Abbas antiquus c. *Cùm illorum, de sent. excom. Panormit. c. Ex rescripto, de Jurejur. n. 5.* Angelus, Sylvester, Navarrus, & Henriquez, quos citat, & sequitur Sanchez n. 4. ergo procedit solum in casu, quo exemptus *sine licentia* sui Prælati degit extra locum exemptum, ibidemque delinquit.

1308. Deinde idem decretum in n. cit. non videtur aliud velle, quàm decretum sess. 25. de Regular. c. 14. quod jubet, ut Religiosus *publicè, ac notoriè* ita delinquens extra Monasterium, *ut populo scandalo sit*, puniatur à suo Abbate ad instantiam Ordinarij; & si ab eo non castigetur, sic requisito, possit Ordinarius punire: Barbosa quoque in cit. loc. *Trid. sess. 6. de reform. c. 3. n. 1082.* refert ex Aldano in *compend. canon. resolut. 8. Febr. 1601.* decisum esse, quòd Canonicus Regularis, jussu sui Superioris degens in ædibus Parochialis Ecclesiæ suæ, Congregationi unitæ, in qua curam animarum exercet, & Sacramenta administrat, non possit ab Episcopo puniri vigore hujus decreti (de quo n. 1294.) *quasi extra monasterium degat*, si delictum ibi commissum, non concernat curam animarum, vel Sacramentorum administrationem. Imò textum illum in c. 3. de quo n. citato, ubi dicitur, *exemptos in loco non exempto delinquentes*, puniri pos-

se ab Ordinario loci, expressè limitant Sanchez l. 7. de matr. D. 33. à n. 22. Miranda, Portel, Villalobos, & alij apud Barbosam cit. n. 7. volentes, eam punitionem, & correctionem, fieri non posse per censuras. Et ex his patet solutio ad rationem in n. 1294. Ad illud verò, quod retulimus n. cit. ex c. 14. sess. 25. de Regularibus, notandum, textum non loqui *de qualicumque delicto notorio*, sed ita notorio, *ut populo sit scandalo*; & quidem commissio *extra claustrum, seu locum exemptum*; Superiorem autem, ab Episcopo monitum de puniendo delincente, satisfacere, si intra tempus præscriptum de punitione ipsa, & sententiæ executione, Episcopum certiorrem faciat, ut notat Barbosa in cit. loc. *Trid. n. 10.* ubi nota, nullam in decreto Conciliari mentionem fieri, quòd talis Superior debeat Episcopum certiorrem facere *de qualitate pæne*.

Ad extremum dubitari meritò potest, 1309. an hæc Tridentini decreta vim suam adhuc obtineant respectu eorum, qui post Tridentinum per *specialia privilegia* exempti sunt ab omnimoda jurisdictione Ordinarium, Delegatorum, & aliorum Judicum, maximè cum clausulis efficacissimis, ac de plenitudine potestatis, *motu proprio, & ex certa scientia*, omnibus omninò contrarijs expressè derogantibus, esto ad sui derogationem specificam mentionem exigerent, aut derogationi aliàs non subjacerent, nisi de verbo ad verbum literis contrarium statuentibus inferantur. Sed hoc aliorum considerationi relinquo.

ARTICULUS V.

De Rubricis.

1310. **R**ubricæ hinc supponunt vel pro quibusdam regulis, quæ præscriptæ sunt ad ritè, decentèque celebranda divina, vel pro summa quadam, & synopsis legum, & sacrorum Canonum ante ipsum eorum textum præfixa, ut notavimus n. 70. & 126. sic dictæ sunt, quòd colore quodam expressæ rubeo ipsi textui legum, & Canonum præfigerentur, ut quasi in compendio totus textus (qui explicatur per *nigrum*, ut diximus n. 126.) seu tota legis, aut Canonis dispositio prænosceretur. Hinc *rubricæ* legum, & Canonum à Barbosa in